

Commitment van de financiële sector

De financiële sector (banken, pensioenfondsen, verzekeraars en vermogensbeheerders) neemt het initiatief om een bijdrage te leveren aan de uitvoering van het Akkoord van Parijs en het Klimaatakkoord. Het Klimaatakkoord heeft tot doel om de uitstoot van broeikasgassen (hierna kortweg aangeduid als CO₂) in 2030 op een kosteneffectieve wijze met 49% te verminderen ten opzichte van 1990. Het Klimaatakkoord raakt alle sectoren van de Nederlandse economie en samenleving, en vraagt om brede steun en effectieve medewerking van alle betrokkenen en belanghebbenden.

Hiertoe verbinden de ondertekenende partijen zich in overeenstemming met hun rol in de financiële keten, verantwoordelijkheid en capaciteit aan de volgende te nemen acties:

a. De betrokken partijen nemen deel aan de financiering van de energietransitie en aanvaarden hiertoe een inspanningsverplichting binnen de kaders van wet & regelgeving en de risico-rendementsdoelstellingen. Waar nodig en nuttig worden samen met Invest-NL en andere relevante partijen de financieringsmogelijkheden voor verduurzaming geoptimaliseerd.

b. De partijen ondernemen actie om het CO₂-gehalte van hun relevante financieringen en beleggingen te meten. Vanaf het boekjaar 2020 rapporteren zij daarover publiekelijk in de vorm die voor hun het meest passend is. De partijen kunnen hun eigen methodiek kiezen maar verbinden zich aan een proces om onderling ervaringen te delen, resultaten vergelijkbaar te maken en stappen te zetten om de meting te verbeteren en te verdiepen. Daarbij wordt aansluiting gezocht bij de internationale ontwikkelingen en standaarden op dit gebied.

c. Uiterlijk in 2022 maken de partijen hun actieplannen inclusief reductiedoelstellingen voor 2030 bekend voor al hun relevante financieringen en beleggingen. De partijen zullen toelichten welke acties zij nemen om bij te dragen aan het klimaatakkoord van Parijs. Dit kan een combinatie zijn van benaderingen waaronder CO₂-reductiedoelstellingen voor de portefeuille waar dat mogelijk is, engagement, en financiering van CO₂-reducerende projecten.

d. Dit commitment maakt integraal onderdeel uit van het Klimaatakkoord. Partijen organiseren jaarlijks overleg met alle betrokkenen over de voortgang van de uitvoering van de afspraken.

Het commitment van de financiële sector aan het welslagen van de noodzakelijke energietransitie heeft zowel betrekking op het aanbieden van passende marktconforme financieringsarrangementen voor verduurzaming, als op het integreren van klimaatdoelen waaronder CO₂-reductiedoelstellingen in de eigen strategie.

De financiële sector wil een substantiële bijdrage leveren aan verduurzamingsprojecten om de energietransitie in de verschillende sectoren van de economie en de samenleving goed vorm te geven, op marktconforme basis. De financiële sector heeft zich via de taakgroep Financiering van het Klimaatakkoord ingezet voor het bevorderen van cross-sectorale vormen van financiering om de afstemming van vraag en aanbod van financiering beter op elkaar af

te stemmen, en om mogelijke knelpunten te signaleren en op te lossen. Waar nuttig en nodig zal deze functie in samenwerking met Invest-NL worden verankerd in een portaal, waardoor de mogelijkheden voor optimalisatie van cross-sectorale financiering verder worden vergroot. De energietransitie stelt financiële partijen voor de uitdaging om op een beheerste en bestendige wijze hun rol te vervullen. Klimaatbeleid en ontwikkelingen in CO₂-neutrale technologieën kunnen leiden tot snelle veranderingen. Partijen moeten hierop anticiperen, zowel op hiermee verbonden kansen als op bedreigingen. Voor financiële partijen kan dat aanleiding zijn om het gesprek aan te gaan met bedrijven en andere klanten met als doel de CO₂-uitstoot te verlagen.

Centraal in het commitment is dat iedere partij zich primair zal richten op de activiteiten die het meest direct in de eigen invloedssfeer liggen, die passen bij de financiële risico-rendement doelstelling en die aansluiten op de rol van de desbetreffende partij in de financiële keten. Bijvoorbeeld bij vermogensbeheer beslissen de betrokken klanten uiteindelijk zelf hoe hun geld wordt belegd.

De koepelorganisaties ondersteunen dit commitment, coördineren de inzet van hun achterban, en spelen een actieve rol bij het jaarlijks overleg over de voortgang van de uitvoering van de afspraken.

Bij de uitvoering van dit commitment wordt aansluiting gezocht bij de (internationale) ontwikkelingen en standaarden op dit gebied (zoals opgenomen in de bijlage). Het Platform voor Duurzame Financiering biedt de betrokken financiële partijen een platform om onderling kennis en ervaringen te delen, zowel op het gebied van financiering van verduurzamingsprojecten als het meten van de CO₂-gehalte van hun relevante financieringen en beleggingen. Het platform organiseert samen met de vier financiële koepels (NVB, Verbond van Verzekeraars, Pensioenfederatie en Dufas) werkconferenties over het meten en sturen op klimaatimpact. Door best practices uit te wisselen kunnen koplopers binnen de financiële sector andere financiële partijen – die bijvoorbeeld door hun kleinere omvang minder capaciteit hebben om zelf vernieuwingen te initiëren – behulpzaam zijn bij het formuleren van een bij de instelling passende ambitie en bij het ontwikkelen van een aanpak om aan die ambitie effectief invulling te geven.

Bijlage: Q&A

Q: Waarom dit commitment?

A: Financiële instellingen willen een bijdrage leveren aan de strijd tegen klimaatverandering en aan de doelstellingen van het Klimaatakkoord van Parijs. De ondertekenaars laten graag zien dat zij hier werk van maken, en ook hoe zij dit doen. Daarom zullen zij (reductie)doelstellingen voor hun relevante financieringen en beleggingen opstellen en vervolgens jaarlijks over de voortgang gaan rapporteren.

Q: Wat wordt bedoeld met ‘relevante financieringen en beleggingen’?

A: De ondertekenaars van dit commitment gaan voor het overgrote deel van hun financieringen en beleggingen in kaart brengen wat de klimaatimpact is. Met ‘relevant’ wordt bedoeld op de kernactiviteiten van een financiële instelling, waarvan verwacht kan worden dat zij impact hebben op klimaatverandering. Hierbij kiezen de instellingen voor een ingroeimodel. Op dit moment is het namelijk nog niet mogelijk om voor alle posten op de balans de klimaateffecten te meten. Daarom blijft het noodzakelijk om te werken aan de verdere ontwikkeling van de methodes en het verzamelen van goede data. Door verbetering van de methodes zullen in de komende jaren voor een steeds groter deel van de portefeuille de klimaateffecten in kaart gebracht kunnen worden. Daarbij ligt het voor de hand voorrang te geven aan de grotere posten waarvan de verwachting is dat deze een belangrijke impact hebben op klimaatverandering. Instellingen bepalen zelf over welke relevante activiteiten zij bij voorrang rapporteren, en zij leggen hun keuzes ook uit.

Q: Waarom zit er geen lijst van ‘relevante financieringen en beleggingen’ bij het commitment?

A: Omdat financiële instellingen veel verschillende zaken, en in verschillende verhoudingen, op hun balans hebben staan. Een financiële instelling bijvoorbeeld die veel woninghypotheken verstrekt, maar nauwelijks actief is in zakelijke kredietverlening, wil zich mogelijk – in het kader van het ingroeimodel – in eerste instantie op die hypotheken concentreren. Een andere instelling zou prioriteit kunnen geven aan een kleinere portefeuille met heel hoge klimaatimpact, bijvoorbeeld als een bank een klein aantal fabrieken met hoog energieverbruik financiert of als een belegger aandelen heeft in een zeer vervuilende industrie. De bedoeling is dat alle financiële instellingen toewerken naar een zo volledig mogelijk beeld van hun klimaatimpact. De kosten en inspanningen die nodig zijn voor de meting van de klimaateffecten dienen wel in verhouding te staan tot de inzichten die hiermee worden verkregen.

Q: Welke posten zouden buiten de ‘relevante financieringen en beleggingen’ kunnen vallen?

A: Voor sommige posten met naar verwachting beperkt klimaateffect op de balans kan het – als er niet al een methode voorhanden is – buitenproportioneel veel inspanning kosten om de klimaateffecten goed in kaart te brengen. Een voorbeeld zijn derivaten bij pensioenfondsen. Derivaten vormen bij de ondertekenende pensioenfondsen een beperkt deel van hun beleggingen en de ruimte van een pensioenfonds om te sturen op de klimaatimpact bij een derivaat is, doordat het een afgeleid financieel product is, zeer beperkt. In dergelijke gevallen kan een instelling ervoor kiezen om een dergelijke post buiten beschouwing te laten.

Q: Hoe gaan financiële instellingen meten? Gebruiken ze daarvoor dezelfde methode?

A: Idealiter worden er wereldwijde standaarden gehanteerd. Deze zijn echter nog in ontwikkeling; Nederland heeft daarin een leidende positie. Geleidelijk aan zal uitkristalliseren welke meetmethode(n) de standaard wordt/worden.

Op dit moment zijn er verschillende meetmethodes beschikbaar. Sommige methodes zijn geschikter voor bepaalde delen van de balans dan andere. Instellingen bepalen zelf welke methodes zij voor welke delen van de balans gebruiken en leggen dat ook uit. Nederlandse financiële instellingen streven naar harmonisatie en vergelijkbaarheid van methodes. In dat kader organiseren de vier financiële brancheverenigingen onder andere tweemaal per jaar een conferentie over (het meten van) klimaatimpact.

Q: Wat hebben financiële instellingen tot nu toe gedaan om inzicht te krijgen (en te geven) in de impact van hun beleggingen op het klimaat?

A: Nederlandse financiële instellingen hebben het voortouw genomen en zetten zich al enige jaren in voor de ontwikkeling van meetmethodes voor het bepalen van de klimaatimpact van financiële instellingen. Zo werken 14 Nederlandse financiële instellingen in het samenwerkingsverband Platform for Carbon Accounting Financials (PCAF) aan het harmoniseren en implementeren van een gezamenlijke methodologie om de carbon footprint van hun investeringen en leningen te meten. Daarnaast participeert een aantal Nederlandse financiële instellingen in een internationale denktank genaamd the 2° Investing Initiative (2°ii), die o.a. de PACTA tool heeft ontwikkeld. Deze tool kan worden gebruikt om te monitoren of een portefeuille in lijn is met de doelstellingen van het Parijs akkoord. Ook nemen Nederlandse financiële instellingen actief deel aan internationale initiatieven zoals de Taskforce for Climate-related Financial Disclosure (TCFD), de Montreal Pledge en de UNEP Portfolio Decarbonization Initiative.

De verschillende meetmethodes zijn naast elkaar te gebruiken; er zijn ook andere methodes in ontwikkeling. De initiatiefnemers zijn bezig om een 'vertaling' te maken, waardoor de uitkomsten van deze en andere methoden elkaar aanvullen en waar zinvol vergelijkbaar worden. Daarbij zijn de instellingen van plan om ook accountants te betrekken.

Q: Wat betekent: 'bijdragen aan het klimaatakkoord van Parijs'?

A: De doelstellingen van het Akkoord van Parijs hebben betrekking op landen. Er zijn (nog) geen sectordoelen vastgesteld, en ook geen doelen per investeringsklasse. Hier is echter wel sprake van voortschrijdend inzicht. De instellingen zetten zich in om ook voor de financiële sector helder te krijgen wat een passende vertaling van de doelen van Parijs is in termen van de verschillende posten op de balans.

Q: Wat gaan financiële instellingen concreet doen om het commitment uit te voeren?

A: Financiële instellingen willen met hun portefeuille - in ieder geval alle relevante financieringen en investeringen - bijdragen aan de doelen van het klimaatakkoord van Parijs. Daartoe stelt elke financiële instelling een helder klimaatdoel en formuleert zij een strategie om die doelen te behalen. Uiterlijk in 2022 hebben alle deelnemers hun klimaatdoel gepubliceerd.

Financiële instellingen kunnen om hun klimaatdoel te bereiken verschillende soorten acties ondernemen. Zij zullen zelf bepalen welke acties het beste passen voor de eigen instelling.

Een aantal voorbeelden van mogelijke maatregelen: het financieren van energiebesparende projecten, het stimuleren van vastgoedeigenaren om energiebesparende maatregelen te treffen en verspilling van energie tegen te gaan, het afstoten van investeringen in grote vervuilers of het helpen – via engagementtrajecten – van bedrijven die relatief veel CO2 uitstoten om over te gaan op technologieën met lage klimaatimpact of circulaire businessmodellen. Instellingen die directe woninghypotheken hebben verstrekt, zullen samen met de bewoners moeten werken aan vermindering van CO2-uitstoot.

Financiële instellingen nemen dergelijke maatregelen vaak al, maar zij zullen deze benadering intensiveren en uitgebreider over de resultaten ervan rapporteren. Dat betekent dat we beter kunnen zien welke strategieën goed werken. De brancheverenigingen zorgen ervoor dat effectieve werkwijzen ook snel worden uitgewisseld.

Q: Worden de resultaten die de instellingen rapporteren extern gecontroleerd?

A: De ondertekenaars rapporteren over hun resultaten ten aanzien van het commitment. Instellingen willen daarbij zoveel mogelijk aansluiten bij de bestaande rapportagemiddelen: op de website, en/of in het jaarverslag en/of in een apart maatschappelijk verantwoord beleggen verslag. In het kader van het ingroeimodel streven instellingen ernaar om deze rapportage door een onafhankelijke partij te laten beoordelen (net als de jaarverslagen door de accountant gecontroleerd worden)

Jaarlijks zal een rapportage van de financiële sector worden opgesteld die verslag doet van de inspanningen en resultaten van de afspraken in het commitment en een analyse geeft van de uitdagingen in de financiering van de transitie. De vier vertegenwoordigers van de financiële sector – NVB, Verbond van Verzekeraars, Pensioenfederatie en DUFAS - treden op als (mede)opdrachtgever en werken daarbij samen met de betrokken ministeries. De opdracht wordt verleend aan één of meer deskundige partijen die onafhankelijk, met gezag en met expertise op dit gebied de rapportage op kunnen stellen. De rapportage van de financiële sector wordt jaarlijks samen met alle andere rapporten vanuit het Klimaatakkoord aan de Tweede Kamer aangeboden.

Q: Geldt dit commitment ook voor investeringen en beleggingen in het buitenland ?

A: De financiële instellingen voelen zich gebonden aan het Akkoord van Parijs. In Nederland leggen we dat vast in dit commitment. Het commitment geldt in principe voor de gehele portefeuille, dus ook voor de investeringen en beleggingen in het buitenland.

Het commitment kan echter buitenlandse dochters of moedermaatschappijen niet binden. Deze entiteiten zullen een aanpak kiezen die past bij de wijze waarop in het land van vestiging invulling wordt gegeven aan het Akkoord van Parijs.

Q: Wat betekenen de klimaatambities van financiële instellingen voor de investeringsbereidheid in Nederland?

A: De verduurzaming van de energievoorziening schept volop kansen voor Nederlandse bedrijven voor het ontwikkelen van nieuwe verdienmodellen. Met dit commitment maken financiële instellingen duidelijk dat naast de gebruikelijke afwegingen van risico en rendement en van een evenwichtige spreiding van de portefeuille ook de effecten op het klimaat en de daarmee samenhangende risico's gerichte aandacht krijgen in de besluitvorming. Instellingen kunnen ook besluiten hier engagement op te voeren. Dit betekent dat financiële instellingen extra aandacht zullen geven aan de financiering van investeringen in de energietransitie die aan een voor die instelling geldend risico-rendementsprofiel kunnen voldoen.

Q: Wat zijn relevante activiteiten van de verschillende financiële instellingen?

Deze verschillen per type financiële instelling, al naar gelang de samenstelling (soorten activa) van de balans. Hieronder volgen korte typering voor banken, verzekeraars, pensioenfondsen en vermogensbeheerders.

Banken

Voor een bank gaat dat in de regel om leningen die zijn verstrekt aan consumenten, bedrijven, instellingen en overheden. Daarnaast kan een bank optreden als beleggingsdienstverlener. Geld van klanten wordt dan via de bank belegd in bijvoorbeeld aandelenfondsen. Om leningen te kunnen verstrekken, ondernemen banken allerlei ondersteunende activiteiten, bijvoorbeeld om renterisico af te dekken¹. De verhouding tussen die activiteiten, in termen van de hoeveelheid geld die erin omgaat of eraan verdiend wordt, verschilt tussen banken.

Ook binnen een grote categorie als 'leningen aan bedrijven' kunnen banken besluiten zich in de rapportage te concentreren op de belangrijkste delen. Het kan zijn dat de klimaatimpact van een bepaalde bedrijfstak lastig vast te stellen is, bijvoorbeeld omdat nu nog er weinig gegevens beschikbaar zijn. Een bank die veel leningen heeft uitstaan in die bedrijfstak heeft een goede reden om zich extra in te spannen om de impact toch in kaart te brengen. Een bank die er weinig mee te maken heeft, zal zich eerder op een andere bedrijfstak richten. Volgens het NVB transparantieprotocol² rapporteren veel banken over hoeveel geld er naar welke bedrijfstakken gaat. Voor buitenstaanders is dus ook te beoordelen of de keuzes die banken hierin maken logisch zijn.

Verzekeraars

De balans van verzekeraars bestaat voornamelijk uit langlopende beleggingen. De impact van deze beleggingen op klimaatverandering verschilt. Verzekeraars kunnen het sterkst invloed uitoefenen met het vermogen dat direct is geïnvesteerd in bedrijven, bijvoorbeeld door aandelen of bedrijfsobligaties. Ook hebben verzekeraars vastgoed in de boeken staan en verstrekken zij hypotheekleningen, waarbij het mogelijk is om invloed aan te wenden ten behoeve van de strijd tegen klimaatverandering. Een groot deel van de beleggingsportefeuille van de meeste verzekeraars bestaat uit staatsobligaties. Er worden methoden ontwikkeld om de impact hiervan te meten, maar de invloed van verzekeraars op landen zelf is beperkt. Het is immers aan de landen zelf om hun doelstellingen te realiseren. Verzekeraars zullen individueel bepalen hoe zij hun invloed zullen aanwenden en welke doelen daarbij horen. Hierover zullen zij rapporteren.

¹ <https://www.nvb.nl/publicaties/films-animaties/wat-doet-een-bank/>

² <https://www.nvb.nl/nieuws/banken-geven-meer-inzicht-in-kredietportefeuille/>

Pensioenfondsen

Pensioenfondsen beleggen om te zorgen dat de premies die deelnemers nu betalen, een goed inkomen voor de oude dag opleveren. De horizon om te investeren is daarom zeer lang. Zowel nationaal als internationaal investeren pensioenfondsen in verschillende typen beleggingen, die ook op de lange termijn waardevol zijn. De balans tussen rendement en risico staat daarbij centraal. Tot de relevante activiteiten van pensioenfondsen behoren aandelen- en bedrijfsobligatiebeleggingen, maar ook bijvoorbeeld beleggingen in vastgoed. Pensioenfondsen kunnen als beleggers de meeste invloed uitoefenen op ondernemingen via aandelen of bedrijfsobligaties.

Asset managers

Asset managers beheren het vermogen van particulieren en instellingen, die zelf een belangrijke inspraak hebben in hoe hun geld wordt belegd. Zij ondersteunen klanten bij het bereiken van hun ambities en verplichtingen m.b.t. hun klimaatimpact door actief het gesprek met hen aan te gaan, hun kennis in te zetten en met voorstellen te komen hoe beleggingen een bijdrage kunnen leveren aan de uitvoering van het Klimaatakkoord. Bijvoorbeeld door actief de dialoog aan te gaan met bedrijven waarin zij participeren over het beperken van hun impact op het klimaat.

Vermogensbeheerders werken aan beleggingsstrategieën voor klanten, die bijdragen aan de doelen van het Klimaatakkoord. Zij helpen klanten met rapportages over hun beleggingen, die de klimaatimpact transparant en meetbaar maken op basis van wereldwijde dan wel Europese standaarden. Bij het ontwikkelen van deze standaarden ziet de Nederlandse asset management sector, als wereldwijde koploper op het gebied van ESG integratie, een actieve rol voor zichzelf weggelegd.

Dufas geeft met ondertekening aan dat zij als koepel van vermogensbeheerders het commitment ondersteunt, de inzet van haar achterban waar nodig coördineert, en een actieve rol speelt bij het jaarlijks overleg over de voortgang van de uitvoering van de afspraken uit het commitment. Dufas tekent dus expliciet voor haar rol als koepel. Dufas tekent niet namens haar leden. Dat betekent dat het aan de leden is om zich individueel en expliciet te committeren. Ondertekening van het klimaatcommitment betekent voor asset managers een inspanningsverplichting. Bij vermogensbeheer beslissen uiteindelijk de betrokken klanten zelf hoe hun geld wordt belegd. Dit verklaart de bijlage die Dufas aan het commitment heeft gevoegd.